MAHATMA GANDHI UNIVERSITY

KOTTAYAM

REGULATIONS For UNDER GRADUATE PROGRAMMES CHOISE BASED CREDIT SYSTEM

(UGCBCS)

(2017 Admission onwards)

SANSKRIT (SPECIAL) VYAKARANA

2017

INTRODUCTION TO THE REVISED SCHEME AND SYLLABUS SANSKRIT (SPECIAL) VYAKARANA 2017 FOR UNDERGRADUATE STUDIES

The syllabus of the undergraduate course Sanskrit (Special) Vyakarana has been restructured based on the recommendation and suggestions from UGC and Mahatma Gandhi University.

The need of incorporating *Environmental Studies* as a compulsorycore module paper was conveyed considering that the conservation of natureis a need of time. And considering the fact that the ancient Vedicwisdom through various literary works has profoundly articulatedthe values and definite methods of environment conservation, core paperVIIIin fifth semester has been formulated incorporating important Sanskrit literature which has an environmental perspective and also incorporating current problems facing in the area and possible solutions.

The syllabus is so formulated that from first semester to fourth semester there will be one core paper and two complimentary papers in each semester. One complementary paper is every semester will be taken by the mother department (IInd IVth and VIth) and remaining three complementary papers (Ist IIIrd and Vth)will be taken by other departments. In fifth semester there will be four core courses and one open course. And in the last semester (VIth Semester) there will be four core courses and one choice based core in which three choices are provided . In the last to semester combined, there will be a project and its evaluation and viva will be conducted in sixth semester .

The details of courses including course title, instructuional hours, credits, and marks semester wise are also provided in detail.

Semester	**Sl. No.**	**Course Code**	**Course**	**Topic**	**Instructional Hours**	**Credits**	**External-Internal**
Semester I	1		Common English I		5	4	80-20
	2		Common English II		4	3	80-20
	3	Sk1ccT-01	Common Adl. Language I		5	4	80-20
	4	SV1CRT-01	Core I	Methodology of Sanskrit Vyakarana- Effective Sanskrit Communication	4	3	80-20
	5	SV1CMT-01	Complementary I	Jyothisha –Jyothi sastraparicayah	4	3	80-20
	6	SV1CMT-02	Complementary II	Grammatical systems in Sanskrit- Paninian and others	4	3	80-20
Semester II	7		Common English 111		5	4	80-20
	8		Common English 1V		4	3	80-20
	9	Sk2ccT-02	CommonAdl. language II		5	4	80-20
	10	SV2CRT-02	Core11	SIDDHANTHAKAUMUDI-I(Selected portions from samjaprakarana to Sandhyanta)	4	3	80-20
	11	SV2CMT-03	Complementary 111	BASICS OF NYAYA VAISESHIKA PHYLOSOPHY	4	3	80-20
	12	SV2CMT-04	Complementary 1V	FUNDAMENTAL LINGUISTICS	4	3	80-20

Semester III	13		Common English V		5	4	80-20
	14	Sk3ccT-03	Common Adl. language III		5	4	80-20
	15	SV3CRT-03	Core 111	SANSKRIT & INFORMATICS	5	4	80-20
	16	SV3CMT-05	Complementary V	COMPLEMENTARY VEDANTA VEDANTAPARICAYA	5	4	80-20
	17	SV3CMT-06	Complementary V1	SIDDHANTHAKAUMUDI SAMASAPRAKARANA SELECTED SUTRAS CONNECTED WITH PRAVESAKAKARIKAS	5	4	80-20
Semester Iv	18		Common English V1		5	4	80-20
	19	Sk4ccT-04	Common Adl. Language IV		5	4	80-20
	20	SV4CRT-04	Core 1V	SIDDHANTHAKAUMUDI- II (SELECTED SUTRAS & PRAKRIYAS FROM AJANTHAPUMLINGA , STRI LINGA AND NAPUMSAKALINGA)	5	4	80-20
	21	SV4CMT-07	Complementary-V11	SAHITYA-AN INTRODUCTION TOINDIAN AESTHETICS	5	4	80-20
	22	SV4CMT-08	Complementary -V111	PARIBHASHENDUSEKHARA	5	4	80-20
Semester V	23	SV5CRT-05	Core V	SIDDHANTHAKAUMUDI-III HALANTHA SABDA PARICAYA (SELECTED PORTIONS)	5	4	80-20
	24	SV5CRT-06	Core V1	SIDDHANTHAKAUMUDI-IV -THADDHITA PARICAYAH	5	4	80-20
					5		

	25	SV5C RT-07	CoreV11	SIDDHANTHAKAUMUDI-V STRIPRATYAYAPARICAYAH		4 4	80-20
	26	SV5C RT-08	CoreV111	SAMSKRITABHASHAYAM PARYAVARANASASTRAM	5	3	80-20
	27	SV5 OP-01	OPEN COURSE	BHARATIYAVINJANAPARAM-PARA	5		80-20

MAHATMA GANDHI UNIVERSITY

B A PROGRAMME—RESTRUCTURED SYLLUBUS—CBCS

SANSKRIT (SPECIAL-VYAKARANA)

SEMESTER – I

Core I –METHODOLOGY OF SANSKRIT VYAKARANA

EFFECTIVE SANSKRIT COMMUNICATION

Credits 3

Contact Hours 72 (2017Admission onwards)

Aim of the course

To introduce the students to the Sanskrit language and its grammatical structure

Objectives of the course

1. To make the students understand the basic Sanskrit forms of nouns and verbs
2. To increase the vocabulary of Sanskrit language.
3. To make the students understand the basic principles of Sanskrit sentence structure
4. To make the students capable to use the Sanskrit language fluently.

Module I - Declensions of the following nouns (Without Derivations)

रामः, रमा, वनम्, हरिः, पतिः, गुरुः, पितृ, मतिः, नदी, स्त्री, धेनुः, मातृ, वारि, मधुः, धीमत्, राजन्, पथिन्, विद्वस्, कर्म, सर्व (In all lingas), अस्मद्, युष्मद्, किम् (In all lingas) तद् (In all lingas)

Module II – Conjugations of the following roots in all lakaras(Without Derivations**भू**and **एध्**

Module III - आख्यातचन्द्रिकाof Bhattamallaभावविकारवर्गः only , Amarakosa मृगवर्गः मनुष्यवर्गःupto the verse गड्डुलः कालकः----

Module IV - अभ्यासदर्शिनी published by Samskritabharati, Bangalore

Module V - Official & Friendly letter writing, Essay writing on simple general topics, Selected Subhashitas

पञ्चदश सुभाषितानि

१ कृष्णो रक्षतु मां चराचरगुरुः कृष्णं नमस्ये सदा
कृष्णेनैव सुरक्षितोऽहमसकृत्कृष्णाय तुभ्यं नमः।
कृष्णादेव समुत्थितं जगदिदं कृष्णस्य दासोऽस्म्यहम्
कृष्णे भक्तिरचञ्चलास्तु भगवन् हे कृष्ण तुभ्यं नमः।।

२ इदमन्धं तमः कृत्स्नं जायेत भुवनत्रयम्।
यदि शब्दाह्वयं ज्योतिरासंसारं न दीप्यते।।

३ नळिनीदळगतजलमपि तरळं
तद्वज्जीवितमतिशयचपलम्।
विद्धि व्याध्यभिमानग्रस्तं
लोकं शोकहतं च समस्तम्।।

४ अधमाः धनमिच्छन्ति धनं मानं च मध्यमाः।
उत्तमाः मानमिच्छन्ति मानो हि महतां धनम्।।

५ अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम्।
उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम्।।

६ मूढ जहीहि धनागमतृष्णां
कुरु सद्बुद्धिं मनसि वितृष्णाम्।
यल्लभसे निजकर्मोपात्तं
वित्तं तेन विनोदय चित्तम्।।
७ उद्यमेन हि सिद्ध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः।
न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः।।
८ उपकारोऽपि नीचानामपकाराय वर्तते।
पयःपानं भुजङ्गानां केवलं विषवर्धनम्।।
९ श्रूयतां धर्मसर्वस्वं
श्रुत्वा चापि विचार्यताम्।
आत्मनः प्रतिकूलानि
परेषां न समाचरेत्।।
१० श्रोत्रं श्रुतेनैव न कुण्डलेन
दानेन पाणिर्न तु कङ्कणेन।
विभाति कायः करुणापराणां
परोपकारेण न चन्दनेन।।
११ पद्माकरं दिनकरो विकचीकरोति
चन्द्रो विकासयति कैरवचक्रवाळम्।
नाभ्यर्थितो जलधरोऽपि जलं ददाति
सन्तस्स्वयं परहिते विहिताभियोगाः।।
१२ परोपकाराय फलन्ति वृक्षाः
परोपकाराय वहन्ति नद्यः।
परोपकाराय दुहन्ति गावः
परोपकारार्थमिदं शरीरम्।।
१३ छिन्नोऽपि रोहति तरुः क्षीणोऽप्युपचीयते पुनश्चन्द्रः।
इति विमृशन्तस्सन्तप्यन्ते न विश्लथेषु लोकेषु।।
१४ काव्यशास्त्रविनोदेन कालो गच्छति धीमताम्।
व्यासनेन च मूर्खाणां निद्रया कलहेन वा।।
१५ रूपयौवनसम्पन्ना विशालकुलसम्भवाः।
विद्याहीना न शोभन्ते निर्गन्धा इव किंशुकाः।।

Essential Reading :

1) Sabdamanjari Published by R.S. Vadhyar & Sons, Palakkad, Kalpathi Selected portions
2) Dhaturupamanjari Published by R.S. Vadhyar & Sons, Palakkad, Kalpathi Selected portions
3) आख्यातचन्द्रिका of Bhattamalla -Selected portions
4) Amarakosa – Selected portions

5) अभ्यासदर्शिनीpublished by Samskritabharati, Bangalore

Additional reading :

1) ***Dhatupatha*** of Panini
2) ***Sambhashanasopanam*** published by Samskritabharati, Bangalore
3) ***Teach yourself Sanskrit*** by Rashtriyasanskrit Sansthan
4) **Amarakosa** with the commentary Amaram Paramesvary

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus –CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER I

Complementary-I JYŌTISSASTRAPARICAYAH

Credit 3

Contact Hours72

Aim of the course:

भारतीयविज्ञाने ज्योतिश्शास्त्रस्य माहात्म्यं प्राधान्यं च प्रत्यभिज्ञायेते। ज्योतिश्शास्त्रस्वरूपं राशिग्रहादीनां सामान्यपरिचयं च प्राप्नोति।

Objectives of the course:

1. ज्योतिश्शास्त्रस्वरूपंमहत्त्वंचजानाति।

.2 राशिपरिचयोभवति।

.3 ग्रहाणांनक्षत्राणां च परिचयःसम्भवति।

.4 पञ्चाङ्गविषयंजानाति।

Course outline:

Module I - ज्योतिषप्रशंसा – ज्योतिषस्यवेदाङ्गत्वम् -नेत्रस्थानम्।

Module II - द्वादशराशयःतेषामधिपाःतत्रनक्षत्रविन्यासः च।

Module III - राशिभावभेदः ,भावसंज्ञा ,क्रूरादिसंज्ञाश्च।

Module IV - पञ्चाङ्गप्रयोजनम्,तिथि-वासर-नक्षत्र-योग-करणानां परिचयश्च

Essential Reading:

Module I - प्रश्नमार्गः (एटक्काट् नम्बूतिरी)प्रथमाध्यायेआद्याः 12 श्लोकाः।

Module II-III- जातकादेशस्यप्रथमाध्यायः।

Module IV - शिशुबोधः - (दैवज्ञकलाधरशर्मा)आद्याः नव कारिकाः।

General Reading:

1. पञ्चबोधः।

.2 ज्योतिषप्रवेशिका।

.3 लघुजातकम्।

.4 ताजिकनीलकण्ठी।

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER I

GrammaticalSystemsinSanskrit-Paniniyan&Others

ComplementaryII

Credits03

Contacthours72

AimoftheCourse: TomakethestudentsawareofthevarioussystemsofSanskritgrammar.

ObjectivesoftheCourse:

TointroduceoldersystemsofSanskritgrammar.

TomakethemawareofthePaniniyanSystemofSanskritgrammar.

TogivetheminformationonthedifferentworksandauthorsintheSanskritgrammar.

Module1: GrammaticalspeculationsinIndiaAindraVyakarana,Candragominandwork,JainendraSchool,TheSakatayanaSchool,TheHemacandraSchool,TheKatantraSchool,TheSaraswataSchool,TheSchoolofBopadeva,JaumaraSchoolofKramadeeswara,TheSaupadmaSchool.

ModuleII : ThePaniniyanSchool-Panini,Katyayana,Patanjali,Bhartrhari.

ModuleIII: Kasikavritti,Pradipa,Padamanjari,Nyasa,Udyota.

ModuleIV: Sesakrsna,BhattojiDiksita,HariDiksita,Kaundabhatta,Nagesabhatta

ModuleV : VasudevaDiksita,AchutaPisharotiofTrikkandiyoor,MelputturNarayanaBhattaPada.

EssentialReading: SystemsofSanskritGrammar-S.K.Belvalkar.(Selected Portions)

AdditionalReading: VyakaranaSastrakabrhatitihas-YudhisthiraMimamsaka.

MAHTMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER II

Core II Sidhantakaumudi –I

पञ्चसन्ध्यन्तो भागः

Credits 3

Contact Hours 72

Aim of the course

To introduce the rules of Sandhi to the students

Objectives of the Course.

To help the students to acquire the necessary precise knowledge of the rules on Sandhi

Course Outline.

Module I –An introduction to the Alphabets in the Sanskrit Language and the particular setting of the letters so as to form abbreviations. संज्ञाप्रकरणं,परिभाषाप्रकरणं .

Module II-The following sutras in the ac-sandhi prakaranam.इको यणचि, तस्मिन्निति निर्दिष्टे पूर्वस्य,स्थानेऽन्तरतमः,अनचि च,झलां जश् झशि, संयोगान्तस्य लोपः, एचोऽयवायावः, वान्तो यि प्रत्यये, आद् गुणः, वृद्धिरेचि, एत्येधत्यूठ्सु, उरण् रपरः, लोपः शाकल्यस्य, उपसर्गादृति धातौ, खरवसानयेर्विसर्जनीयः,अकः सवर्णे दीर्घः, शकन्ध्वाधिषु पररूपं वाच्यं, एङि पररूपं, ओमाङोश्च, एङः पदान्तादति, सर्वत्र विभाषा गोः, अवङ् स्फोटायनस्य, इन्द्रे च, दूराद्धूते च प्लुतप्रगृह्या अचि नित्यं, ॠत्यकः, ईदूदेद्विचनं प्रगृह्यं, अदसो मात्, निपात एकाजनाङ्, ओत् ।।

Module III – स्तोः श्चुना श्चुः, ष्टुना ष्टुः, न पदान्ताट्टोरनाम्, झलां जशोऽन्ते, यरोऽ नुनासिकेऽ नुनासिको वा, तोर्लि, उदस्थास्तम्भोः पूर्वस्य, खरि च, झयो हो न्यतरस्यां, शश्छोऽ टि, मोऽ नुस्वारः, नश्चापदान्तस्य झलि, अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः, वा पदान्तस्य, यथासंख्यमनुदेशः समानाम्, ङः सि धुट्, शि तुक्, समः सुटि, अत्रानुनासिकः पूर्वस्य तु वा, अनुनासिकात्परोऽनुस्वारः, नश्छव्यप्रशान्, छे च, दीर्घात्, पदान्ताद्वा ।।

Module IV – विसर्जनीयस्य सः, वा शरि, ससजुषो रुः, अतो रोरप्लुतादप्लुते, हशि च, भो भगो अघो अपूर्वस्य योऽशि, हलि सर्वेषां, रोऽसुपि, रोरि, ढ्रलोपे पूर्वस्य दीर्घोऽणः, □ो □े लोपः, विप्रतिषेधे परं कार्यं, एतत्तदोः सुलोपोऽकोरनञ्समासे हलि, सोऽचि लोपे चेत्पादपूरणम्।।

Essential Reading.

1.Vaiyakarana Siddhanta kaumudi(Selected Portions).

Reference-

1.Prakriya sarvaswam .2.Kasikavritti. 3.BalamanoramaCommentary of Bhattojidikshida

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER-II

COMPLEMENTARYNYAYA

Basics of NyayaVaisesikaPhilosophy

ComplementaryIIICredit3

Contacthours72

AimoftheCourse

ToenablethestudentstounderstandthebasicsinNyayaVaisesikaPhilosophy.

ObjectivesoftheCourse

1. GeneralunderstandingofthecategoriesinNyaya-VaisesikaPhilosophy
2. Toenablethestudentstounderstandthemeansandobjectsofvalidknowledge
3. TocreategeneralawarenessinVerbalknowledge
4. Theessentialconditionofverbalcognition.

CourseOutline

Module–I: Divisionofthecategories

Module-II: Definitionsofthecategories

Module–III: Definitionsofinference,causeandfallaciesetc.**Module–IV:**DefinitionsVerbalTestimonyanditsdetailedstudy.**EssentialReading**

TarkasamgrahaofAnnambhattawithDeepikaonSabdakhanda only

GeneralReading

TarkasaraofP.S.AnantanarayanaSastriTarkamritaofJ
agadisabhattacharya

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER-II

Complementary IV **FUNDAMENTAL LINGUISTICS**

Credits 3

NoofContacthours 72

Aimofthe Course: Awareness ofModernLinguistics

Objectives: Toimpartinformationtothestudentssothattheir interestinmodernLinguistics willbe kindled.

CourseOutline

Module 1 : Nature andscopeofLinguistics.Aim andobjectives, branchesof theScience .Originanddevelopmentoflanguages, Theoriesrelatingtotheoriginanddevelopment ofLanguages .Classifications-Morphological,Genealogical,organic andinorganic Languages.

ModuleII : IndoEuropeanFamilyofLanguages.Commoncharacteristic featuresof IndoEuropeanLanguages.CentumandSatangroups ofLanguages.

Module-III- Linguistic Changes-Classification of Phonetic Changes,

Causes ofPhonetic Change, Analogy and its varieties, Some specific

Phoneticchanges-Vocalisation Diphthogisation etc.

Module IV Semantic Changes-Classification of Semantic Change, Main Causes of Semantic Change.

Essential Reading- Comparative philology of T.K.Ramachandra Aiyar.

Additional Reading- 1.Linguistics of Sreemannarayana Murthi.

2. Language of Bloom field.

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER-III
Common for Sanskrit (Special) Subjects
Nyaya, Sahitya, Jyothisha,Vedanta & Vyakarana

CORE III SANSKRIT & INFORMATICS

Credit 4
Contact Hours 90

Aim of the Course:
To introduce students the use of Information Technology and thus enable them to utilize digital knowledge resources.

Objective of the Course:

- To review the basic concepts and functional knowledge in the field of informatics.
- To know the applications of IT in various fields.
- To impart the techniques of programming.
- To impart skills to enable students to use digital knowledge resources in learning.

MODULE I
Introduction to Computers

What are computers? – Block diagram of computer – Input & Output devices - Storage devices – Evolution of computers - Generation of computers - Classification of computers - Low level and High level languages - Overview of Operating System - Software concepts - System and Application software packages - Language Translators – Algorithm – Flowchart - Decision Tables - Pseudo Code.

MODULE II

Application of Information technology in higher education & society

Information System (Data, Information, Knowledge & Knowledge Management) - Academic search techniques - Introduction to academic websites - Introduction to use of IT in Teaching and Learning - Introduction to Educational software & academic services - INFLIBNET, NICNET, BRNET - E-Governance - E-commerce - IT in Research & Development - IT in Publishing - IT & Electronic media – Cyber Law - Cyber Crime - Cyber Security - Cyber Threats.

MODULE III

C programming & DBMS

Data types – Variables – Constants – Operators – Expressions – Assignments - Control Statements – Arrays –Functions - Basic concepts of Database Management Systems.

MODULE IV

Software Lab is used for the following:

Windows – Folders – Files - Ms Office (Ms Word, Ms Excel, Ms Power Point) - Internet – Email - Internet Access Methods (Dial Up, DSL, Cable, ISDN, Wi-Fi) - Key board layout for Sanskrit - Natural languages & Computer languages - Unicode – Installing Fonts – Unicode Typing in Devanagari Scripts – Typing Tools and Software.

Recommended Books/Readings:

1. "Fundamentals of Information Technology"- Alex Leon & Mathew Alex Leon, Leon Tech World 1999.
2. "Working with C"- Y.Kanetkar.
3. "Sanskrit Informatics" – R. Raman Nair & L. Sulochana Devi.
4. Websites:- Google, Wikipedia, Sanskrit.du.ac.in, Unicode.org
5. Teacher's notes and handout

****

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER-III

COMPLEMENTARYVEDANTA–VEDANTAPARICHAYA

(ATMABODHA)

ComplementaryV

Credits4

Contacthours90

Aimofthe Course :

Thepuroseofthiscourseistoimpartsignificanceofself-knowledgeinAdvaitaVedanta.

Objectivesofthe Course:

ToenablethestudentstodiscriminatetheAtmanfromthematerial world.ToachivetheknowledgeabouttheNatureofBrahman.

Toenablethestudentstohaveanadvanced knowledgeinthetheoryofMokshainAdvaitaVedanta.

Course Outline

ModuleI: Natureofknowledge,falsityofthematerialworld.

ModuleII: Limitingadjuncts(Upadhis),Pancakosa,Adhyasa

ModuleIII: NatureofBrahman,Brahma-Bhavana,NatureofJivanmukta.

ModuleIV: NatureofBrahman,JivaBrahmaikya

EssentialReading

Atmabodha

AdditionalReading

1. VivekacudamaniofSankaracharya

2. AparokshanubhutiofSankaracharya.

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

III SEMESTER

COMPLEMENTARY-SIDDHANTHAKAUMUDI SAMASAPRAKARANA

ComplementaryVI

Credits4

Contacthours90

Aim of the course

Tomakethestudents capableofunderstandingthePaniniyanSutrasinsuchawaythattheyaredrawnnearertothepracticalapplicationoftherulesthey learn.

Objectivesofthe Course

Tounderstandthestyleoftheauthor.

TounderstandtheSastrainaneasierway,thatisin verses,whichenablesthestudenttorememberthetextveryeasily.

ModuleI - अव्ययीभावसमासः सम्पूर्णः

ModuleI I - तत्पुरुषः to खट्वा क्षेपे , तृतीया ततकृतार्थेन to पञ्चमी भयेन , षष्ठी, नित्यं क्रीडाजीविकयोः to अर्धम् नपुंसकम् , दिक्संख्ये संज्ञायाम् to द्विगुरेकवचनम्, उपमानानि सामान्यवचनैः to विशेषणं विशेष्येण बहुलम्, तत्पुरुषः समानाधिकरणः कर्मधारयः , मयूरव्यंसकादयश्च, नञ्, नलोपो नञः, तस्मान्नुडचि,कुगतिप्रादयः,तत्रोपपदं सप्तमीस्थम्, उपपदमतिङ्, अहः सर्वैकदेशसंख्यातपुण्याच्च रात्रेः , राजाः सखिभ्यष्टच्, आन्महतः समानाधिकरणजातीययोः, स नपुंसकम्

ModuleIIIशेषो बहुव्रीहिः **to**स्त्रियाः पुंवद्भाषितपुं ,--अप्पूरणीप्रमाण्योः ,-- बहुव्रीहौ सक्थ्यक्ष्णोः ,द्वित्रिभ्यां षः ,--अन्तर्बहिभ्यो च लोम्नः पादस्य ,लोपोहस्त्यादिभ्यः ,उद्विभ्यां काकुदस्य ,संख्यासुपूर्वस्य , ,निष्ठा ,इणः षः ,कस्कादिषु च ,उरःप्रभृतिभ्यः कप् ,सोपदादौ ,सुहृद्दुर्हृदौ मित्रामित्रयोः ,पूर्णाद्विभाषा शेषाद्विभाषा

Module IV : चार्थे द्वन्द्वः **to**द्वन्द्वाच्चुदषहान्तात्समाहारे च

EssentialReading

1) Vaiyakarana Siddhantakaumudi Samasaprakarana (selected sutras)

Reference

PrakriyasarvasvamofMelputturNarayanaBhattathiri

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER -IV

Siddhantha kaumudi- I1

(Selected Sutras&prakriyas from Ajanthapumlinga,

Strilinga & Napumsakalinga)

CORE IV

Credits4

Contacthours9 0

AimsofCourse : Toequipthestudentswiththetechniquestobeappliedinstudyingrammar.

ObjectivesoftheCourse:

Introductionofthetermsandrulesofinterpretationtothestudents.Impartingknowledge oftherulesrelatingtoSandhiandsomerulesusedinthewordformation

Module I-- अर्थवदधातुरप्रत्ययःप्रातिपदिकम्**to** आतो धातोः

Module II -- जसि च **to** त्रेस्त्रयः,तृज्वत्क्रोष्टुः- **to** औतोऽम्शसोः।

Module III- औङ आपःto न षट्स्वस्रादिभ्यः

Module IV- अतोऽम्-**to** एच इग्घ्रस्वादेशे

ModuleV-Thetechnicalprocess-(prakriya)toderivevariousformsfromselect stems

Masculine:राम, सर्व, विश्वपा, हरि, पति, सखि,गुरु,क्रोष्टु, पितृ, धातृ,गो।।

Feminine:रमा, सर्वा, मति,गौरी,लक्ष्मी,स्त्री, श्री, मातृ,स्वसृ, गो,नौ।।

Neuter : वन,वारि,मधु

Essential Reading:

Vaiyakaranasiddhanthakaumudi of BhattojiDikshita(selected Portions)

Additional Reading:

Madhyasiddhanthakaumudi of Varadaraja

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER-IV

Complementary VII

Credits 4

C
o
m
p
l
e
m
e
n
t

arySahitya

An Introduction to Indian Aesthetics

No.of contacthours 90

Aimofthe Course

The Courseis intendedtointroduce the importantAlankaras&VrttasinSanskritpoetics.

Objectivesofthe Course

Tohelpthe student getacquaintedwiththeAlankarasandVrttas

Toenable the studentto understandthe roleofAlankaras andVrttas inPoetry

Tomake themequippedwith necessaryinformation onAlankarasandVrttas,sothat theyamusethemselveswhilereadingkavyas.

COURSEOUTLINE

Module 1

AgeneralintroductiontotheliterarytheoriesinSanskritespeciallytheAlankaraSchool.Generalfe aturesofKuvalayanandaanddate&worksoftheauthor,Appayyadikshita.

Module2

The following25Alankaras withsubdivisionsfromKuvalayananda (withoutvrtti.)

1. Upama2.Rupakam 3.Utpreksha4.Atisayokti5. Samasokti6.Aprastutaprasamsa

7.Nidarsana8.Vyajastuti9.Slesha10.Smrthi11.Bhranti12.Sandeha13.Deepakam14.Ullekha1 5.Apahnuti16.Drshtanta17.Virodhabhasa18.Svabhavokti19.Vyatireka20.Arthantharanyasa 21.Viseshokti22.Vibhavana 23.Kavyalinga24.Akshepa

25. Parikara

Module 3

A generalintroductiontotheVrttasastra ,its importancein Kavya. GeneralfeaturesVrttaratnakara.

Module 4

The following20Vrttas fromVrttaratnakara

1.Anustup2.Indravajra 3.Upendravajra 4.Upajati5.Vasantatilakam 6.Vamsastham

7.Sikharini8.Mandakranta9.Sragdhara10.Viyogini11.Sardoolavikreeditam12.Puspitagra13. Bhujankaprayatam14.Malini15.Arya16.Geeti17.Rathodhata18.Prithvi 19Harini20. Totakam

.**EssentialReading:**

1. Kuvalayananda ofAppayyadikshita (Vrttirahita)withthe commentaryof *Samanvaya*of T.K.Ramachandra Iyer.

2. VrttaratnakaraofBhattakedara.

AdditionalReading

1. Kuvalayananda ofAppayyadiksita withthecommentaryofAlankarachandrikaofVaidyanathasuri.
2. KavyaprakasaofMammata.3
.Chandraloka ofJayadeva.

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER -IV

PARIBHASHENDUSEKHARA

(Thirty Paribhashas from

Nageshabhatta’sParibhashendushekhara)

Complementary-VIII

Credit4

ContactHours90

Aims and objectives

To help students to explain the meaning of the rules when two or more prescriptive rules happen to occur simultaneously.To enable students to have a thorough knowledge of the important paribhashas.

Module I - व्याख्यानतो विशेषप्रतिपत्तिर्नहि संन्देहादलक्षणम्।यथोद्देशं संज्ञापरिभाषम्, कार्यकालंसंज्ञापरिभाषम्,अनेकान्ताःअनुबन्धाः,एकान्ताः,नानुबन्धकृतमनेकाल्त्वम्,नानुबन्धकृतमनेजन्तत्वम्, नानुबन्धकृतमसारूप्यम्, कृत्रिमाकृत्रिमयोः कृत्रिमे कार्यसंप्रत्ययः ,उभयगतिरिह भवति,

Module II कार्यमनुभवन् हि कार्यी निमित्ततया नाश्रीयन्ते, यदागमास्तद्गुणीभूतास्तद्ग्रहणेन गृह्यन्ते,निर्दिश्यमानस्यादेशा भवन्ति,यत्रानेकविधमान्तर्यं तत्र स्थानत आन्तर्यं बलीयः, अर्थवद्ग्रहणे नानर्थकस्य ग्रहणम्,,गौणमुख्ययोर्मुख्ये कार्यसम्प्रत्ययः, अनिनस्मिन् ग्रहणान्यर्थवता चानर्थकेन च तदन्तविधिं प्रयोजयन्ति,

Module III एकयोगनिर्दिष्टानां सह वा प्रवृत्तिः सह वा निवृत्तिः, एकयोगनिर्दिष्टानां क्वचिदेकदेशोऽप्यनुवर्तते।, भाव्यमानेन सवर्णानां ग्रहणं न।, भाव्यमानोऽप्युकारः सवर्णान् गृह्णाति।,

वर्णाश्रये नास्ति प्रत्ययलक्षणम्।, उणादयोऽव्युत्पन्नानि प्रातिपदिकानि।, प्रत्ययग्रहणे यस्मात्स विहितस्तदादेस्तदन्तस्य ग्रहणम्।

Module IVप्रत्ययग्रहणे चापञ्चम्याः।,उत्तरपदाधिकारे प्रत्ययग्रहणे न तदन्तग्रहणम्। स्त्रीप्रत्यये चानुपसर्जने न। संज्ञाविधौप्रत्ययग्रहणे तदन्तग्रहणं नास्ति । कृद्ग्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि ग्रहणम्। पदाङ्गाधिकारे तस्य च तदन्तस्य च।

.**EssentialReading: Paribhashendusekhara of Nagesabhatta**

Reference: The Gada commentary of Sree Vaidyanathapayagunte on Paribhashendushekhara.

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

(2017 Admission onwards)

SEMESTER-V

Siddhanthakaumudi-III

Halantasabdaparicaya.(Selected portion)

हलन्तपुल्लिङ्गप्रकरणम्, स्त्रीलिङ्गप्रकरणम्

CORE -V नपुंसकलिङ्गप्रकरणञ्च(वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी)

Credit 4
Contact Hours 90

Aim of the Course.

Knowledge of various case ending forms of the stems endings in consonant.

Objectives of the course.

The students of the course properly understand the use of words of Halanta base

.

Course Outline.

Module I The following sutras of हलन्त पुल्लिङ्ग प्रकरणम् हो □ः, दादेर्धातोर्घः, एकाचो बशो भष्, झषन्तस्य स्ध्वोः,इग्यणः सम्प्रसारणम्, वाहऊड्, सम्प्रसारणाच्च, चतुरनडुहोरामुदात्तः, सावनडुहः, अम् संबुद्धौ, वसुस्रंसुध्वंस्वनडुहां दः, सहेः साडः सः, दिव औत्, दिव उत्, षड् चतुर्भ्यर्यश्च, रोःसुपि, शरोऽचि, किमः कः, इदमो मः, इदोऽय् पुंसि, दश्च, अनाप्यकः, हलि लोपः, नानर्थकेऽलोन्त्यविधिरनभ्यासविकारे(वार्तिकम्), आद्यन्तवदेकस्मिन्, नेदमदसोरकोः, न ङि सम्बुद्ध्योः, न लोपः सुप्स्वरसंज्ञातुग्विधिषु कृतिः, हलि च, न संयोगाद्वेमन्तात्, इन्हन्पूषार्थम्णाशौ, सौ च, हन्तेः, हो हन्तुञ्णिम्नेषु, मघवा बहुलम्, उगिदचां सर्वनामस्थानेधातोः, श्वयुवमघोनामतद्धिते, पथिमन्य्यृभुक्षामात्, इतोऽत्सर्वनामस्थाने, थोऽन्थः, भस्य टेर्लोपः, ष्णान्ता षट् । The case ending forms of लिह्, दुह्, विश्ववाह्, अनडुह्, सुदिव्, राजन्, वृत्रहन्, मघवन्, पथिन्, पञ्चन् ।

Module II – अष्टन आ विभक्तौ, अष्टाभ्य औश्, त्यदादीनामः, तदोः सः सावनन्त्ययोः, ङे प्रथमयोरम्, मपर्यन्तस्य, त्वाहौ सौ, शेषे लोपः, युवावौ द्विचने, प्रथमयाश्च द्विवचने भाषायां, यूयवयौ जसि, त्वमावेकवचने, द्वितीयायां च, शसो न, योऽचि, युष्मदस्मदोरनादेशे, तुभ्यमह्यो ङयि,भ्यसो भ्यम्, एकवचनस्य च, पञ्चम्या अत्, तवममौ ङसि, युष्मदस्मद्भ्यां ङसोऽश्, साम आकम्, पदस्य, पदात्, अनुदात्तं सर्वमपादादौ, युष्मदस्मदोः षष्टीचतुर्थीद्वितीयास्थयोर्वानावौ,

बहुवचनस्य वस्जसौ, तेमयावेकवचनस्य, त्वामौद्वितीयायाः, वसोः संप्रसारणम्, अदस औ सुलोपश्च, अदसोऽसेर्दादुदोमः,एत ईद्बहुवचने, न मुने ।। The case ending forms of अष्टन्, युष्मद्, अस्मद्, महत्, विद्वस्, चतुर्, इदम्, किम्, तत्, अदस् (6-10 in all lingas)

Module III – हलन्तस्त्रीलिङ्गप्रकरणं ।The case ending forms of अप्, दिश्, स्रज्, ।

Module IV – हलन्त नपुंसकलिङ्गप्रकरणम् । The case ending forms of ब्रह्मन्, अहन्, पयस् ।

Essential Reading.

VaiyakaranaSiddhantaKaumudi- Halanta Pullinga Prakarana, streelinga Prakarana and

Napumsa ka Linga Prakarana.(Selected Portions)

Reference-Kasikavritti,Prakriyasarvaswam.

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana

(2017Admission onwards)

Semester-V

SIDDHANTA KAUMUDI-IV-TADDHITAPARICAYA

Core-VI (Selected Portion)

Credits-4

Contact hours-90

Aim of the course-

To introduce the Thaddhita Suffixes and their usage to the students.

Objectives of the course.

To make the students acquainted with the various suffixes coming under the head Taddhitas.

To make the students capable to forming Taddhita forms for any given nominal stems and of any sense conveyable by the Taddhita suffixes.

To make them understand the rules relating to the Taddhita suffixes and the applications of the said rules.

To make the students understand the techniques of word formation with Taddhita suffixes and then to recognize any such forms in use.

Course outline

Module-I-

अपत्याधिविकारान्तार्थसाधारणप्रत्ययाः -समर्थानां प्रथमाद्वा, अश्वपत्यादिभ्यश्च, दित्यदित्यादित्यपत्युत्तर-पदाण्ण्यः, हलो यमां यमि लोपः, किति च, उत्सादिभ्योऽञ्।।

अपत्याधिकारप्रकरणम्-स्त्रीपंसाभ्यां नञ्स्नञौ भवनात्, तस्यापत्यम्, ओर्गुणः, अपत्यं पौत्रप्रभृति गोत्रम्, एको गोत्रे, गर्गादिभ्यो यञ्, यञञोश्च, जीवति क्षु वंश्ये युवा, गोत्राद्यून्यस्त्रियाम्, यञिञोश्च, आयनेयीनीयियः फढखछघां प्रत्ययादीनाम्, अत इञ, बाह्वादिभ्यश्च, अनृष्यानन्तर्ये विदादिभ्योऽच्, शिवादिभ्योऽण्, ऋष्यन्धकवृष्णिकुरुभ्यश्च, मातुरुत्संख्यासम्भद्रपूर्वायाः, स्त्रीभ्यो ढक्, कन्यायाः कनीन च, राजश्वशुराद्यत्, ये चाऽभावकर्मणोः, अन्, क्षत्राद्घः, रेवत्यादिभ्यष्ठक्, ठस्येकः, जनपदशब्दात्क्षत्ि्रयादञ्, कुरुणादिभ्यो ण्यः, ते तद्राजाः, तद्राजस्य बहुषु तेनैवास्त्रियाम्, कम्बोजाल्लुक्।।

रक्ताद्यर्थप्रकरणम्-तेन रक्तं रागात्, नक्षत्रेण युक्तः कालः, लुबविशेषे, दृष्टं साम, वामदेवाड्ड्यड्ड्यौ, परिवृतो रथः, तत्रोद्धृतमममत्रेभ्यः, संस्कृतं भक्षाः, साऽस्य देवता, शुक्राद्घन्, सोमाट्ट्यण्, वाय्वृतुपित्रुषसो यत्, रीङ्ऋतः, पितृव्यमातुलमातामहपितामहाः, तस्य समूहः, भिक्षादिभ्योऽण्, इनण्यनपत्ये, ग्रामजनबन्धुभ्यस्तल्, अचित्तहस्तिधेनोष्ठक्, इसुसुक्तान्तात्कः, तदधीते तद्वेद, न य्वाभ्यां पदान्ताभ्यां पूर्वौ तु ताभ्यामैच्, क्रमादिभ्यो वुन्।

Module-II

चातुरार्थिकप्रकरणम्-तदस्मिन्नस्तीति देशे तन्नाम्नि, तेन निर्वृत्तम्, तस्य निवासः, अदूरभवश्च, जनपदे लुप्, लुपि युक्तवद्व्यक्तिवचने, वरणादिभ्यश्च, कुमुदनडवेतसेभ्यो ड्मतुप्, झयः, मादुपधायाश्च मतोर्वोऽयवादिभ्यः, नदशादाड्ड्वलच्, शिखाया वलच्।।

शैषिकप्रकरणम्-शेषे, राष्ट्राऽवारपाराद्घखौ, ग्रामाद्यखञौ, नद्यादिभ्यो ढक्, दक्षिणापश्चात्पुरसस्त्यक्, द्युप्रागपागुदक्प्रतीचो यत्, अव्ययात्यप्, वृद्धिर्यस्याचामादिस्तद्वृद्धम्, त्यदादीनि च, वृद्धाच्छः, गहादिभ्यश्च, युष्मदस्मदोरन्यतरस्यां खञ् च, तस्मिन्नणि च युष्माकाऽस्माकौ, तवकममकावेकवचने, प्रत्ययोत्तरपदयोश्च, मध्यान्मः, कालाट्ठञ्, प्रावृष एण्यः, सायंचिरम्प्राह्नेप्रगेऽव्ययेभ्यष्ट्युट्युलौ तुट् च, तत्र जातः, प्रावृषष्ठप्, प्रायभवः, संभूते, कोशाड्ढञ्, तत्र भवः, दिवादिभ्यो यत्, शरीरावयवाच्च, अनुशतिकादीनां च, जिह्वामूलाङ्गुलेश्छः, वर्गान्ताच्च, तत आगतः, ठगायस्थानेभ्यः, विद्यायोनिसम्बन्धेभ्यो वुञ्, हेतुमनुष्येभ्योऽन्यतरस्यां रूप्यः, मयट् च, प्रभवति, तद्गच्छति पथिदूतयोः, अभिनिष्क्रामति द्वारम्, अधिकृत्य कृते ग्रन्थे, सोऽस्य निवासः, तेन प्रोक्तम्, तस्येदम्।।

प्राग्दीव्यतीयप्रकरणम्।-तस्य विकारः, अवयवे च प्राण्योषधिवृक्षेभ्यः, मयड्वैतयोर्भाषायामभक्ष्याच्छादनयोः, नित्यं वृद्धशरादिभ्यः, गोश्च पुरीषे, गोपयसोर्यत्।।

प्राग्वहतीयप्रकरणम्-प्राग्वहतेष्ठक्, तेन दीव्यति खनति जयति जितम्, संस्कृतम्, तरति, चरति, संसृष्टे, उञ्छति, रक्षति, शब्ददर्दुरं करोति, धर्मं चरति, शिल्पम्, प्रहरणम्, शीलम्, निकटे वसति।।

Module-III

प्राग्घितीयप्रकरणम्-प्राग्घिताद्यत्, तद्वहतिरथयुगप्रासङ्गम्, धुरो यड्ढकौ, न भकुर्छुराम्, नौवयोधर्मविषमूलमूलसीतातुलाभ्यस्तार्यतुल्यप्राप्यवध्याऽऽनाम्यसमसमितसंमितेषु, तत्र साधुः, सभाया यः।।

छयद्विधिप्रकरणम्- प्राक्क्रीताच्छः, उगवादिभ्यो यत्, तस्मै हितम्, शरीरावयवाद्यत्, आत्मन्विश्वजनभोगोत्तरपदात्खः, आत्माध्वानौ खे।।

तद्धितार्हीयप्रकरणम्- प्राग्वतेष्ठञ्, तेन क्रीतम्, सर्वभूमिपृथिवीभ्यामणञौ, तस्येश्वरः, पङ्क्तिविंशतित्रिंशच्चत्वारिंशत्पञ्चाशत्षष्ठिसप्तत्यशीतिनवतिशतम्, तदर्हति, दण्डादिभ्यो यत्, तेन निर्वृत्तम्।।

भावर्माद्यर्थप्रकरणम्-तेन तुल्यं क्रिया चेद्वतिः, तत्र तस्येव, तस्य भावस्त्वतलौ, आ च त्वात्, पृथ्वादिभ्य इमानिज्वा, र ऋतो हलादेर्लघोः, टेः, इगन्ताच्च लघुपूर्वात्, वर्णदृढादिभ्यः ष्यञ् च, गुणवचनब्राह्मणादिभ्यः कर्मणि च, सख्युर्यः, कपिज्ञात्योर्ढक्, पुरोहितादिभ्यो यक्।।

पाञ्चमिकप्रकरणम्-धान्यानां भवने क्षेत्रे खञ्, व्रीहिशालिभ्योर्ढक्, हैयङ्गवीनं संज्ञायाम्, तदस्य सञ्जातं तारकादिभ्य इतच्, प्रमाणे द्वयसज्दघ्नञ्मात्रचः, यत्तदेतेभ्यः परिमाणे वतुप्, किमिदम्भ्यां वो घः, इदंकिमोरीश्की, संख्याया अवयवे तयप्, द्वित्रिभ्यां तयस्याऽयज्वा, उभादुदात्तो नित्यम्, तस्य पूरणे डट्, नान्तादसंख्यादेर्मट्, ति विंशतेर्डिति, षटकतिकतिपयचतुरा थुक्, द्वेस्तीयः, त्रेः सम्प्रसारणं च, श्रोत्रियं श्छन्दोऽधीते, पूर्वादिनिः, सपूर्वाच्च, इष्टादिभ्यश्च।।

Module-IV

मत्वर्थीयप्रकरणम्-तदस्यास्त्यस्मिन्निति मतुप्, तसौ मत्वर्थे, प्राणिस्थादातो लजन्यतरस्याम्, लोमादिपामादिपिच्छादिभ्यः शनेलचः, दन्त उन्नत उरच्, केशाद्वोऽन्यतरस्याम्, अत इनिठनौ, व्रीह्यादिभ्यश्च, अस्मायामेधास्रजो विनिः, वाचो ग्मिनिः, अर्श आदिभ्योऽच्, अहंशुभमोर्युस्।।

प्राग्दिशीयप्रकरणम्- प्राग्दिशो विभक्तिः, किंसर्वनामबहुभ्योऽद्व्यादिभ्यः, पञ्चम्यास्तसिल्, कु तिहोः, इदम इश्, अन्, पर्यभिभ्यां च, सप्तम्यास्त्रल्, इदमो हः, किमोऽत्, क्वाति, इतराभ्योऽपि दृश्यन्ते, सर्वैकान्यकिंयत्तदः काले दा, सर्वस्य सोऽन्यतरस्यां दि, इदमोर्हिल्, एतेतौ रथोः, अनद्यतने हिलन्यतरस्याम्, एतदः, प्रकारवचने थाल्, इदमस्थमुः, किमश्च।।

प्रागिवीयप्रकरणम्-अतिशयने तमबिष्ठनौ, तिङश्च, तरप्तमपौ घः, किमेत्तिङव्ययघादाम्बद्रव्यप्रकर्षे, द्विवचनविभज्योपपदे तरबीयसुनौ, प्रशस्यस्य श्रः, प्रकृत्यैकाच्, ज्यच, ज्यादादीयसः, बहोर्लोपो भू च बहोः, इष्ठस्य यिट् च, विन्मतोर्लुक्, ईषदसमाप्तौ कल्पब्देश्यदेशीयरः, विभाषा सुपो बहुच् पुरस्तात्तु, प्रागिवात्कः, अव्ययसर्वनाम्नामकच् प्राक् टेः, अज्ञाते, कुत्सिते, किंयत्तदोर्निर्धारणे द्वयोरेकस्य डतरच्, वा बहूनां जातिपरिप्रश्ने डतमच्।।

स्वार्थिकप्रकरणम्-इवे प्रतिकृतौ, प्रातिपदिकेभ्यः स्वार्थे कन्, तत्प्रकृतवचने मयट्, प्रज्ञादिभ्यश्च, बह्वल्पार्थाच्छस्कारकादन्यतरस्याम्, कृभ्वस्तियोगे संपद्यकर्तरि च्विः, अस्य च्वौ, विभाषा साति कार्त्स्न्ये, सात्पदाद्योः, च्वौ च, अव्यक्तानुकरणाद्द्व्यजवरार्धादनितौ डाच्।।

Essential Reading- Vaiyakarana Siddhanta Kaumudi of Bhattoji Dikshita.(selected Portions)

Additional Reading- Prakriyasarvaswa of Narayana Bhatta.

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana

(2017 Admission onwards)

SEMESTER V -Siddhanthakaumudi -V

Stripratyayaparichaya

(Selected portions)

CORE VII
Credit-4

Contact Hours-90

Tomakethestudentsawareofthetechniquesofsanskritgrammarapplicableintheformationoffeminineforms.

Objectivesofthe Course

Tomakethestudentsunderstandthefemininesuffixesinsanskritandtherulesregarding,astowhichstems,theyshouldbeusedappropriable.

Tomakethestudentsawareoftherulesandapplicationofeachandeveryrulerelatingtotheformationoffemininewords.

Course outline

ModuleI–**Sutras tobetaught**

स्त्रियाम्।अजाद्यतष्टाप्।उगितश्च।वनो रच।नषट्स्वस्रादिभ्यः।मनः।प्रत्ययस्थात्कात्पूर्वस्यातइदाप्यसुपः उदीचामातःस्थानेयकपूर्वायाः। भस्त्रैषाजाज्ञाद्वास्वानञ्पूर्वाणामपि।अनुपसर्जनात्।

टिड्ढाणञ्द्वयसज्दध्नञ्मात्रच्तयप्ठक्ठञ्कञ्क्वरपः।यञश्च।हलस्तद्धितस्य।प्राचांष्फतद्धितः।आयनेयीनीयियः

फढखछघांप्रत्ययादीनाम्।वयसिप्रथमे।द्विगोः।ऊधसोऽनङ्।बहुव्रीहेरूधसो ङीष्।संख्याव्ययादेङीप्।

अन्तर्वत्पतिवतोर्नुक्।पत्युर्नोयज्ञसंयोगे।विभाषासपूर्वस्य पूतक्रतोरैच।वर्णादनुदात्तात्तोपधात्तोनः।अन्यतोङीष्

ModuleII–

षिद्गौरादिभ्यश्च। सूर्यातिष्यागस्त्यमत्स्यानां य उपधायाः। वोतो गुणवचनात्।बहवादिभ्यश्च

पुंयोगादाख्यायाम्।इन्द्रवरुण भवशर्वरुद्रमृड हिमारण्ययव यवनमातुलाचार्याणामानुक् वा
स्वाङ्गा च्चोपसर्जनादसंयोगोपधात्। नासिकोदरौष्ठजङ्घादन्तकर्णशृङ्गाच्च। नखमुखात्संज्ञायाम्।जातेरस्त्रीविषयादयोपधात्। इतो

मनुष्यजातेः।ऊङुतः।पङ्गोश्च। शार्ङ्गरवाद्यञोङीन्।तद्धिताः। यूनस्तिः।

ModuleIII-**Vartikastobetaught**

संभस्त्राजिनशणपिण्डेभ्यःफलात्।सदच्काण्डप्रान्तशतैकेभ्यःपुष्पात्।शूद्राचामहत्पूर्वा जातिः।
मूलान्नञः।वनीन हशइतिवक्तव्यम्। बहग्ग्र्यक्त्रहौ वा। मामकनरकयोरुपसंख्यानम्। त्यक्त्यपोश्च।

उत्तरपदलोपे न। क्षिपकादीनां च। सूतकापुत्रकावृन्दारकाणां वेति वाच्यम्।धात्वन्तयकोस्तु
नित्यम्।नञ्स्नञीकक्रूरव्युस्तरुणतलुनानाम्उपसंख्यानम्।वयस्यचरमइतिवाच्यम्।पिशङ्गादुपसंख्यानम्।

असितपलितयोर्न। छन्दासिक्नमेके। पिप्पलयादयस्य। सूर्यागस्त्ययोश्छे च ङ्यां च।

मत्स्यस्य

ङ्याम्।खरुसंयोगोपधान्न।पालकान्तान्न।सूर्याद्देवतायांचाष्वक्तव्यः।हिमारण्ययोर्महत्वे।यवाद्दोषे।यवनाल्लिप्याम्।

मातुलोपाध्याययोरानुग्वा। आचार्यादणत्वं च।अर्यक्षत्रियाभ्यां वा स्वार्थे। अङ्गगात्रकण्ठेभ्यो वक्तव्यम्।पुच्छाच्च।
कवरमणिविषशरेभ्योनित्यम्। योपधप्रतिषेधः........। श्वशुरस्योकाराकारलोपश्च।

Module IV-**karikasandspeciallinestobetaught**

1अद्रवमूर्तिमत्स्वाङ्गंप्राणिस्थमविकारजम्
अतत्स्थं तत्रदृष्टंचतेनचेत्तत्तथायुतम्।।
२आकृतिग्रहणाजातिःलिङ्गानांचसर्वभाक्

सकृदाख्यातनिग्रहियागोत्रचचरणैःसह।।

३अजादिभिःस्त्रीत्वस्यविशेषणान्नेह-पञ्चाजी।
४उगिदचामितिसूत्रेञ्ग्रहणेनधातोश्चेदुगित्कार्यंतर्हि
अञ्चतेरेवेतिनियम्यते। तेनेह न । उखास्त्रत्।
५अयमेवस्त्रीप्रत्ययेषुतदन्तविधिं ज्ञापयति।
६वक्ष्यमाणेत्यत्रटित्वादुगित्वाच्चङीप्प्राप्तः। यासुटोङित्वेनलाश्रयमनुबन्धकार्यं

नादेशानामिति

ज्ञापनात् नभवति। श्नःशानचःशित्वेनक्वचिते

अनुबन्धकार्यअनल्विधाविति निषेधज्ञापनाद्वा।
७कन्यायान। कन्यायाःकनीनचइतिनिर्देशात्।
८अथवृषलस्यपत्नीइतिव्यस्तेकथम्?इतिचेत्
पत्नीवपत्नीइत्युपचारात्।
९अवदातशब्दस्तु नवर्णवाचीकिन्तुविशुद्धवाची।तेनअवदाताइत्येव।
१०लिङ्गविशिष्टपरिभाषया सिद्धे तद्धिताधिकारउत्तरार्थः।

EssentialReading

VaiyakaranasiddhantakaumudiofBhattojiDikshita.

(Selected Portions)

Reference

PrakriyasarvaswamofMelputhurNarayanaBhattathiri

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana

(2017 Admission onwards)

SEMESTER-V- CORE VIII

Environmental Science&Human Rights

Core VIII

Credits – 4

Contact Hours-90

Aim of the Course-

To Impart a knowledge of Human Rights

Objectives of the course

1.To make the students aware of the nature and its potential to influence the organism

2. To create an understanding of the environmental consideration in sanskrit poetry and sastraic works.

Module-1 Environmental vision of Kalidasa- Raghuvamsa canto-2 Slokas 1to 20

Module-2 Environmental vision of Kalidasa- Raghuvamsa canto-2 Slokas 21t0 40

Module-3 Environmental vision of Kalidasa- Raghuvamsa canto-2 Slokas 41to 60

Module- 1V Environmental vision of Kalidasa- Raghuvamsa canto-2 Slokas 61to 75

Module - V (18 Hours)

Unit 1 - Human Rights

An Introduction to Human Rights, Meaning, concept and development –History of Human Rights-Different Generations of Human Rights- Universality of Human Rights- Basic International Human Rights Documents - UDHR ,ICCPR,ICESCR.-Value dimensions of Human Rights

Unit 2 - Human Rights and United Nations

Human Rights co-ordination within UN system- Role of UN secretariat**-** The Economic and Social Council- The Commission Human Rights-The Security Council and Human rights- The Committee on the Elimination of Racial Discrimination- The Committee on the Elimination of

Discrimination Against Women- the Committee on Economic, Social and Cultural Rights- The Human Rights Committee- Critical Appraisal of UN Human Rights Regime.

Unit 3- Human Rights National Perspective

Human Rights in Indian Constitution – Fundamental Rights- The Constitutional Context of Human Rights-directive Principles of State Policy and Human Rights- Human Rights of Women-children –minorities- Prisoners- Science Technology and Human Rights- National Human Rights Commission- State Human Rights Commission- Human Rights Awareness in Education

Essential reading-

1 .Environmental Studies-by Dr J.P.sarma.Lakshmy publications New Delhi

2..Module -4Raghuvamsa canto2 of kalidasa

Additional reading

1.Keralathinte paristhitiprasnangal by Dr.R.V.G.Menon

2.Environmental awareness reflected in Centre for advanced study of Sanskrit University of Pune1991

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana

(2017Admission onwards)

SEMESTER-V

OPEN COURSE

भारतीयविज्ञानपरम्परा

Credit 3

Contact hours 9o

Aim of the course

To inculcate an aptitude in students to unearth and study the technological and scientific knowledge embedded in Sanskrit literature.

Objectives of the course

1.To have an awareness of ancient Indian scientific knowledge

2.To have an awareness of ancient Indian technological development.

Course outline.

Module -I भारतस्य वैज्ञानिकपरम्परा , भारतस्य वैज्ञानिकेतिहासः,महाभारते वैज्ञानिकाःअंशाः।

Module -II संस्कृते किं नास्ति,वैदिकसंस्कृतेः जगत्व्याप्यत्वं,वृक्षायुर्वेदः।

Module -II प्राचीनविज्ञानतन्त्रज्ञानपरम्परायां क्षारोत्पादनक्रमः ,परमाणोः परिमाणम्,

Module -IV प्राचीनं रसायनशास्त्रं, प्राचीनभारतस्य विज्ञानविषये अवैज्ञानिकी दृष्टिः। त्

Essential reading

भारतीया विज्ञानपरम्परा-A collection of articles on Indian scientific heritage published by Samskritabharati ,Matamandirgali,Jhandevalan NewDelhi-110055

Additional reading

1.Indian scientific tradition Edited by Dr.N.V.P.Unithiri,Published by University of Calicut

2. Technical literature in Sanskrit Edited by VenkatasubrahmanyaIyer Published by KeralaUniversity

MAHATMAGANDHI UNIVERSITY

Restructured Syllabus -CBCSS

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana

(2017 Admission onwards)

SEMESTER-VISIDDHANTHAKAUMUDI VI

DASAGANI

(Kriyapada – Bhu-Edh Complete and

SelectedDhatus and lakaras from Adadi to curadi)

CORE 1X

Credits 4

Contact Hours 90

Aim of the Course

The course in designed to introduce some roots and their forms to the students.

Objectives of the Course

To introduce the students to the roots and their forms in sanskrit.

To familiarise them with the process of forming conjugations.

To make them understand some rules regarding conjugations so that they may find out similar forms and necessary additional rules from the texts to regularise the forms.

ModuleI-Sutrastobetaught

भ्वादिप्रकरणम् - वर्त्तमाने लट् -ग्रद्‌लिङ् निमित्ते लृङ् क्रियातिपत्तौ

AllConjugatedformsoftherootभू in alllakaras.

ModuleII -भ्वादिप्रकरणम् -- टित आत्मनेपदानां टेरे -toआत्मनेपदेष्वनतः

AllConjugatedformsoftheroot एध्in all lakaras.

ModuleIII Selected Dhatusand Lakaras from Adadi ,Juhotyadi,Divadi,&Swadi

1. अद-भक्षणेअदिप्रभृतिभ्यः शप --अत्ति-अत्तः-अदन्ति ।लिट्यन्यतरस्याम्। जघिथ। आद।

आदतुः। आदिथ। अत्ता। अत्स्यति। हुझल्भ्यो हेर्धिः । अद्धि- अत्तात्। अदानि। अदः सर्वेषाम्।आदत्। आत्ताम्। आदन्। आदः।आत्तम्।आत्त आदम्। आद्व। आद्म। अद्यात्। अद्याताम्। अद्युः। अद्यास्ताम्। अद्यासुः। लुङ्सनोर्घस्लृ । अघसत्।

२. हु- दानादनयोः --- जुहोत्यादिभ्यः श्लुः। श्लौ। जुहोति। जुहुतः। जुह्वति। भीह्रीभृहुवां श्लुवच्च। जुहवाञ्चकार-जुहाव। होता। होष्यति। जुहोतु-जहुतात्। जुहुधि। जुहवानि। अजुहवुः। जुहुयात्। हूयात्। अहौषीत्।
३. दिवु क्रीडाविजिगीषा------- दिवादिभ्यः श्यन्। दीव्यति। दिदेव। देविता। देविष्यति। दीव्यतु। अदीव्यत्। दीव्येत् दीव्यात् अदेवीत्। अदेविष्यत्।
४.षुञ् अभिषवे ---- स्वादिभ्यः श्नुः। सुनोति । सुनुतः। सुन्वन्ति।सुन्वः - सुनुवः।सुन्वहे-सुनुवहे। सुषाव। सुषुवे। सोता। सुनु। सुनवानि। सुनवै। सुनुयात् । सूयात्।असावीत् । असोष्ट। सुनोतेः स्यसनोः । विसोष्यति।

ModuleIV Selected Dhatus and Lakaras from Tudadi, Ruhadhi, Tanadi, Kryadi,& Churadi

१-तुद व्यथने --, तुदादिभ्यः शः तुदति। तुदते। तुतोद। तुतोदिद। तुतुदे।तोत्ता। अतौत्सीत्। अत्तुत।

२ - रुधिर् - आवरणे रुधादिभ्यः श्नम्। रुणद्धि। रुन्द्धः। रुन्धन्ति। रुन्द्धे। रोद्धा। रोत्स्यति। रोत्स्यते। रुणद्धु-रुन्द्धात्।रुन्द्धि। रुणधानि। रुणधै। अरुणत् । अरुन्द्धात्। अरुणत्- अरुणः। अरुधम्। अरुधत्-अरौत्सीत्। अरुद्ध।
३- तनु -विस्तारे --- तनादिकृञ्भ्यः उः । तनोति। तन्वः-तन्वः। तनुते। ततान। तेने। तनु। अतनीत्-अतानीत्। अतनिष्ट-अतानिाष्ट। अतत-अतनिष्ट।
4.डु क्रीञ् -द्रव्य विनिमये -- क्रयादिभ्यः शना । क्रीणाति। क्रीणीतः। क्रीणन्ति। क्रीणीते। क्रीणाते। क्रीणते। चिक्राय। चिक्रियतुः। चिक्रियिथ-चिक्रेथ। चिक्रियिव। चिक्रियिथे। क्रेता। क्रेष्यति। क्रीयात्। क्रेषिष्ट। अक्रैषीत्। अक्रेष्ट।
५.चुर स्तेये। सत्यापपाशरूपवीणातूलश्लोकसेनालोमत्वचवर्मवर्णचूर्णचुरादिभ्यो णिच्। णिचश्च। चोरयति। चोरयते। चोरयामास। चोरयिता। चोर्यात्। चोरयिषीष्ट। अचूचुरत्। अचूचुरत।

EssentialReading

Vaiyyakaranasiddhantakaumudi.(Selected Portions)

Additional Reading : Kasika vrtti, Prakriyasarvaswa,Paniyodaharana Kosa.etc.

Mahatma Gandhi University.

Restructured Syllabus -CBCSS

(2017 Admission onwards)

BA.Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana.

SEMESTER-VI -PRAUDHAMANORAMA

(SAMJNA, PARIBHASHA AND AC SANDHI PRAKARANAS ONLY)

Core X

Credit 4

Contact hours 90

Aim of the Course : The study aims at understanding the style of this auto gloss on the Vaiyakaranasiddhanta Kaumudi.

Objectives of the Course :

To make the student aware of the techniques used in interpreting the sutras.

To make them acquainted with the style of the Author.

To equip them to understand the present tool beyond the present study.

Course Outline

Module I :संज्ञाप्रकरणम्(Pages 1-136)

Module II :परिभाषाप्रकरणम्(Pages 137-178)

Module III :अच्सन्धिप्रकरणम्-From Sutraइको यणचि to Sutraसंयोगान्तस्य लोपः(Pages 179 to 262)

Module IV: अच्सन्धिप्रकरणम्

From Sutraहलो यमां यमि लोपः to Sutraअव्यक्तानुकरणस्यात इतौ(Pages 263 to 303)

Module V : अच्सन्धिप्रकरणम-From Sutraअकः सवर्णे दीर्घः to Sutraमय उञ वो वः(Pages 304 to 342)

Essential Reading

Praudhamanorama of Bhattoji Dikshita-Samjna, Paribhasha and Ac- Sandhi Prakaranas only. (Edited by Dr.Jaya Shankar Lal Tripathi, Krishnadas Academy, Varanasi, Chowkhamba press, Varanasi, Reprint Edition-2002.

Additional Reading -Laghusabdaratna of Harideekshita

RESTRUCTURED SYLLABUS -CBCSS

B.A PROGRAMME IN SANSKRIT (SPECIAL) VYAKARANA

SEMESTER- VI

MAHABHASYA-AHNIKAS 1&2

(2017Admission onwards)

CoreXI

Credit4

Contacthours90

AimoftheCourse:TointroducetothestudentstheMahabhashya.

ObjectivesoftheCourse:TpacquaintthemtounderstandthewayofsastraicdiscourseprevalentinthefieldofSanskritgrammar.

Tomakethemcapableofunderstandingthestyleofthecontentofthetextandtomakethemthinkintherightwayasshownbythegreatgrammarian.

Course Outline

ModuleI: Topicstobetaught अथ शब्दानुशासनम् *सिद्धेशब्दार्थम्बन्धे...,*

ModuleII: The rest of the portions of Ahnika I complete

ModuleIII: अइउण्।ऋलृक्।

ModuleIV :एओङ्।ऐऔच्।हयवरट।लण्,ञमङणनम्।झभञ्।

EssentialReading - Mahabhasya-Ahnikas1&2.

Mahatma Gandhi University.

Restructured Syllabus -CBCSS

(2017 Admission onwards)

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana

SEMESTER- VI Siddhanthakaumudi VII

NIJANTADIPARICHAYA

Core XII

Credit 4

Contact Hours 90

AimoftheCourse:Tomakethemawareofthestructureofnyanta,sannanta,yanantaetc.

Objectivesofthe Course:

Toequipthestudentswiththeknowledgeoftherulesofnyanta,sannanta,yananta,yanluganta,namadhatu, kandvadi,bhavakarma,andkarmakatrprakranam.

Tomakeawareoftheformationofthewordsinalltheabovesections.

Course Outline

ModuleI: ण्यन्तप्रकरणे -तत्प्रयोजकोहेतुश्च to भितो हेतुभये षुक्।

ModuleII-सन्नन्तप्रकरणे- कर्मणः समानकर्तृकादिच्छायां वा to स्तौ्तिण्योरेव षण्यभ्यासात्।

ModuleIII:यङन्तप्रकरणे-धातोरेकाचो हलादेः क्रियासमभिहारे यङ्to अयङ् यि क्ङिति।

यङ्लुगन्तप्रकरणे -यङोऽचि चtoन धातुलोप आर्धधातुके।

Module IV:नामधातु प्रकरणे -सुप आत्मनः क्यच् चtoनमोवरिवश्चित्रङः क्यच्,कण्ड्वादिभ्यो यक्

.**Module V:**Thetechnicalderivationofthefollowingforms.

ण्यन्तप्रकरणम्- भावयति, अबीभवत्, स्थापयति, अतिष्ठिपत्, घटयति, ज्ञपयति।

सन्नन्तप्रकरणम्-पिपठिषति,जिधत्यति, चिकीर्षति,बुभूषति।

यङन्तप्रकरणम्-बोभूयते, बोभूयाञ्चक्रे, वरीवृत्यते, नरीनृत्यते।

नामधातुप्रकरणम्-पुत्रीयति, पुत्रकाम्यति,विष्णूयतिद्विजम्, कृष्णाति,कष्टायते, शब्दायते, कण्डूयति, कण्डूयते।

EssentialReading

VaiyakaranaSiddhathakaumudi of BhattojiDikshita(Selected Portions)

AdditionalReading -MadhyasiddhantakaumudiofVaradaraja

Mahatma Gandhi University.

Restructured Syllabus -CBCSS

(2017 Admission onwards)

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana

SEMESTER- VISiddhanthakaumudi-VIII

Karakas and Methodology of Research

Choise based Core I

Credit 3

Contact Hours 90

Aim &Objective of the Course:

An appropriate use of the Case ending is mainly aimed by the proposed course. To familiar the students with the methodology of research in Sanskrit is also aimed by the course.

Module I - Problem and field of research, Types of research – Research in Sanskrit – Synopsis.

Module II: Siddhantakaumudi Sutras from Pratipadikartha..... to Hetau

Module III: Siddhantakaumudi Sutras from Karmana yamabhipraiti.... to Durantikarthebhyo.......

Module IV: Siddhantakaumudi Sutras from Sasthi Sese to Vibhasa krini.

Essential Reading :

1. Siddhantakaumudi (Selected Portions)
2. Elements of Research Methodology in Sanskrit (Selected portions) by Dr. Keshab Chandra Das

Additional Reading:

1. Kasikavrtti 2.Prakriyasarvasvam

Mahatma Gandhi University.

Restructured Syllabus -CBCS

(2017 Admission onwards)

B.A. Programme in Sanskrit (Special) Vyakarana

SEMESTER- VI

Choice based core 2.-Grammatical application of Narayaneeyam

Credit-3

Contact hours-90

Aim of the Course

To introduce the application of Grammar on poetry

Objective of the course

To make the awareness of importance of grammar in literature

Course Outline

Module 1

Narayaneeyam- a general study

Module 2

Narayaneeyam- textual study of first five Dasakas

Module 3

Special usages in the prescribed portion

Module 4

Application of the grammar on these usages

Essential reading

Narayaneeyam of Melputtur Narayanabhattathiripad

Siddhantakoumudi of Bhattojidikshita

Prakriyasarvasvam of Melpputtur

Additional Reading

Proudhamanorama of Bhattojidikshita(2.)Commentaries of Narayaneeyam Rasikapriya, Vanamala